

13.05.20г.

Сложно съставно и сложно смесено изречения

Обобщение

1. Сложно съставно изречение:

- ✚ Съдържа 2 или 3 прости изречения;
- ✚ Простите изречения се свързват с подчинителни връзки;
- ✚ Налице са **ГЛАВНО** и **ПОДЧИНЕНО** изречение
 - Подчинено – разпознаваме го по това, че в него се съдържа подчинителната връзка

!!! Подчинителни връзки:

Който, която, което, които, какъвто, каквато, каквото, каквито

Чийто, чиято, чието, чиито, когато, където, защото, както

Кой, коя, кое, кои, какъв, каква, какво, какви, колко

Какъв, каква, какво, какви, чий, чия, чие, чии

Кога, къде, как, защо, като

Макар че, въпреки че, тъй като, докато

Да, че, за да, без да,

Задача: Разделете изречението на прости изречения, определете главното и подчиненото изречение

Тя му повярва,¹ без да се усъмни², че може да я излъже³

Макар че беше делник, по нивите не се мяркаха работници.

Новината, която привлече вниманието на всички, трябваше да се обсъди.

2. Сложно смесено изречение:

- ✚ Съдържа най-малко 3 прости изречения
- ✚ Налице са съчинителни ○ и подчинителни □ връзки

Задача: Колко прости изречения съдържа сложното изречение?

Открийте съюзните думи!

Когато любовта ми към теб, се превърне в поезия , аз притворям очи и дочувам мелодия нежна.

Слизайки към брега, тя продължаваше да мисли за човека, който я беше наранил, но не заплака, защото не искаше да разберат колко страда.

Дом. работа: Учебна тетрадка стр.

14.05.20г.

Пряко, непряко и полупряко предаване на чужда реч

I. Пряко предаване на чужда реч в художествен текст

1. Пряка реч - чужда реч, предадена дословно от автора на даден текст.

В художествените текстове речта на героите се предава чрез пряка реч. Тя помага на автора да характеризира героя си. *Речта на всеки участник в диалога се пише на нов ред с тире и започва с главна буква.*

 Ако авторовата реч е преди речта на героя се пише двоеточие.

И Благолажът продължи:

-Тая царска била, знаете, огън!

 Когато авторовата реч е между думите на героя, се разграничава с тирета.

-Това е приказка, разбираш ли – рече твърдо Благолажът и настави:

-Защо ти е истината?

 Когато авторовата реч е след думите на героя, също се отделя с тирета.

-Ами тия чудновати работи, дето ми ги разправяш, защо ми са? – отговори Лазо.

II. Полупряко предаване на чужда реч в художествен текст

1. Полупряка реч – предава преживяванията и мислите на героя

. Този вид чужда реч се среща само в художествената литература. Полупряката реч се преплита с речта на автора на творбата и с пряката реч на героите. Тази чужда реч не се отделя със специални препинателни знаци. Например мислите на Вазовата героиня По-скоро! Дано света Богородица даде помощ... от разказа Една българка са предадени чрез полупряка реч.

III. Цитат.Цитиране.

1.Цитат - текст , дума, словосъчетание, едно или повече изречения,които са включени без изменение в друг текст.

✚ в научни и медийни текстове пряко предадената чужда реч се оформя като **цитат**.

Например: *Както подчертава проф. Стойко Стойков още през 1955 г., „българският книжовен (литературен) език се изгражда по сложен и своеобразен начин“.* (Руселина Ницолова)

✚ В медийните текстове често се налага предаването на чужда реч, за да се посочи не само информацията, а и кой е нейният източник, кога и как е съобщена тази информация, чрез което също се постига достоверност.

Неп прякото предаване на чуждата реч в този случай става с помощта на глаголи като каза, посочи, събщи и др.

ВАЖНО!

Правила за цитиране:

✚ Цитатът се огражда в кавички, когато е разположен вътре в авторовия текст.

✚ Когато цитатът е изречение или начало на изречение, в началото му се пише главна буква,
например: **Бунтовникът казва с надежда: „Ще те чакам, бабо!“.**

✚ С малка буква започва цитат, който е дума или израз вътре в авторовия текст,
например: **Странджата често се обръща към хъшовете с думата „братя“, за да изрази своето отношение към тях.**

✚ Цитатът **не** се огражда в кавички, ако е написан на нов ред.
например: В обръщението си към езика народният поет възкликва:

Език свещен на моите деди,
език на мъки, стонове вековни...

✚ При включване на цитати в текста на съчинението трябва да внимаваме да свържем граматически правилно нашия текст с чуждия.

Неправилно: Лирическият герой моли майка си да не плаче, „че станах ази хайдутин“.

Правилно: Лирическият герой се обръща към майка си: „Не плачи, майко, не тъжи, че станах ази хайдутин...“.

IV.Предаване на чужда реч в преразказ.

Често при преразказ се налага да предаваме съдържанието на диалозите между литературните герои. Тези диалози предаваме по смисъл,

като заменяме пряката реч с непряка, спазвайки правилата на книжовния език. При преразказ на художествения текст не се допуска цитиране.

1.Непряко предаване на чужда реч

- ✚ При непряко предаване на чужда реч настъпват промени в чуждото изказване.

Пряка реч:

Петър каза:

-Изпитът ми ще е след една седмица.

Непряка реч:

Петър каза, че изпитът му ще е след една седмица.

Петър съобщи, че изпитът му ще е след една седмица.

Петър обясни, че изпитът му ще е след една седмица.

- ✚ Непряката реч се оформя граматически най-често като подчинено изречение, въведено със съюзите **че** и **да** или с **въпросителни думи**. В главното изречение се употребяват глаголи за речева дейност – **каза, сподели, добави, отговори и т.н.**

- ✚ При непрякото предаване на чужда реч може да настъпят промени във вида на изречението по цел на изказване, а оттам – и в интонацията.

Непрякото предаване на чужда реч се прави и при предаване на диалози, в които има въпрос и отговор.

Например:

Майката:

-Мария, защо излизаш без яке?

Майката попита Мария защо излиза без яке.

Мария:

-Не го искам, много е топло навън.

Мария ѝ отговори, че не го иска, защото е много топло на

15.05.20г.

Подготовка за класна работа

Подготовка за класна работа

Отработване на задачи по български език и литература, подобни на задачите от класната работа.